

Zadatak 081 (Mira, gimnazija)

Odredi silu otpora koja pri djelovanju na tijelo mase 5 kg u 0.2 sekunde smanji njegovu brzinu od 80 cm/s na 55 cm/s.

Rješenje 081

$$m = 5 \text{ kg}, \quad \Delta t = 0.2 \text{ s}, \quad v_1 = 80 \text{ cm/s} = 0.80 \text{ m/s}, \quad v_2 = 55 \text{ cm/s} = 0.55 \text{ m/s}, \quad F = ?$$

Ako početna brzina nije nula, za tijelo mase m na koje je za vrijeme Δt djelovala sila F vrijedi:

$$F \cdot \Delta t = m \cdot \Delta v \Rightarrow F \cdot \Delta t = m \cdot (v_2 - v_1).$$

Sila otpora ima vrijednost:

$$F \cdot \Delta t = m \cdot (v_2 - v_1) \Rightarrow F = \frac{m \cdot (v_2 - v_1)}{\Delta t} = \frac{5 \text{ kg} \cdot \left(0.55 \frac{\text{m}}{\text{s}} - 0.80 \frac{\text{m}}{\text{s}}\right)}{0.2 \text{ s}} = -6.25 \text{ N}.$$

Vježba 081

Odredi silu otpora koja pri djelovanju na tijelo mase 10 kg u 0.2 sekunde smanji njegovu brzinu od 80 cm/s na 55 cm/s.

Rezultat: -12.5 N .

Zadatak 082 (Mira, gimnazija)

U stroj lokomotive vlaka prekinemo dovod pare. Vlak mase $5 \cdot 10^5 \text{ kg}$ zaustavi se pod utjecajem sile trenja 10^5 N za 0.5 minuta. Kolika je bila brzina vlaka?

Rješenje 082

$$m = 5 \cdot 10^5 \text{ kg}, \quad F = 10^5 \text{ N}, \quad t = 0.5 \text{ minuta} = 30 \text{ s}, \quad v = ?$$

Ako je početna brzina nula, za tijelo mase m na koje je za vrijeme t djelovala sila F vrijedi:

$$F \cdot t = m \cdot v,$$

gdje je v brzina na kraju vremenskog intervala t za koji je sila djelovala. Umnožak $I = F \cdot t$ zovemo impulsom sile F , a umnožak $p = m \cdot v$ količinom gibanja mase m . Brzina vlaka iznosi:

$$F \cdot t = m \cdot v \Rightarrow v = \frac{F \cdot t}{m} = \frac{10^5 \text{ N} \cdot 30 \text{ s}}{5 \cdot 10^5 \text{ kg}} = 6 \frac{\text{m}}{\text{s}}.$$

Vježba 082

U stroj lokomotive vlaka prekinemo dovod pare. Vlak mase $5 \cdot 10^5 \text{ kg}$ zaustavi se pod utjecajem sile trenja 10^5 N za 1 minutu. Kolika je bila brzina vlaka?

Rezultat: $12 \frac{\text{m}}{\text{s}}$.

Zadatak 083 (Ana, gimnazija)

Lopta je bačena brzinom 20 m/s pod kutom 54° prema horizontali. Kako se dugo lopta gibala? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 083

$$v_0 = 20 \text{ m/s}, \quad \alpha = 54^\circ, \quad g = 9.81 \text{ m/s}^2, \quad t = ?$$

Kosi hitac sastoji se od jednolikoga gibanja brzinom v_0 po pravcu koji s horizontalnim smjerom zatvara kut α (kut elevacije) i slobodnog pada.

Lopta stigne do najviše točke za

$$t = \frac{v_0 \cdot \sin \alpha}{g}$$

pa je vrijeme za koje lopta postigne najveći domet dvostruko:

$$t = 2 \cdot \frac{v_0 \cdot \sin \alpha}{g} = 2 \cdot \frac{20 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot \sin 54^\circ}{9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} = 3.3 \text{ s}.$$

Vježba 083

Lopta je bačena brzinom 20 m/s pod kutom 50° prema horizontali. Kako se dugo lopta gibala? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rezultat: 3.1 s.

Zadatak 084 (Ana, gimnazija)

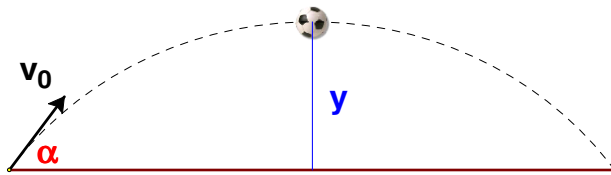
Lopta je bačena brzinom 20 m/s pod kutom 54° prema horizontali. Do koje se visine digne lopta? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 084

$$v_0 = 20 \text{ m/s}, \quad \alpha = 54^\circ, \quad g = 9.81 \text{ m/s}^2, \quad y = ?$$

Kosi hitac sastoji se od jednolikoga gibanja brzinom v_0 po pravcu koji s horizontalnim smjerom zatvara kut α (kut elevacije) i slobodnog pada.

Maksimalna visina lopte iznosi:

$$y = \frac{v_0^2 \cdot \sin 2\alpha}{2 \cdot g} = \frac{\left(20 \frac{\text{m}}{\text{s}}\right)^2 \cdot \sin 108^\circ}{2 \cdot 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} = 19.39 \text{ m.}$$

Vježba 084

Lopta je bačena brzinom 20 m/s pod kutom 50° prema horizontali. Do koje se visine digne lopta? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rezultat: 20.08 m.

Zadatak 085 (Ana, gimnazija)

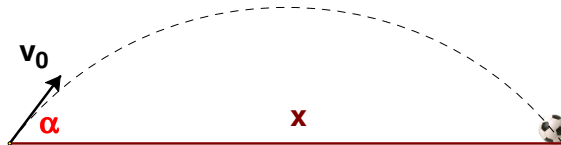
Lopta je bačena brzinom 20 m/s pod kutom 54° prema horizontali. Koliki joj je domet? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 085

$$v_0 = 20 \text{ m/s}, \quad \alpha = 54^\circ, \quad g = 9.81 \text{ m/s}^2, \quad x = ?$$

Kosi hitac sastoji se od jednolikoga gibanja brzinom v_0 po pravcu koji s horizontalnim smjerom zatvara kut α (kut elevacije) i slobodnog pada.

Domet bačene lopte iznosi:

$$x = \frac{v_0^2 \cdot \sin 2\alpha}{g} = \frac{\left(20 \frac{\text{m}}{\text{s}}\right)^2 \cdot \sin 108^\circ}{9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} = 38.78 \text{ m.}$$

Vježba 085

Lopta je bačena brzinom 20 m/s pod kutom 50° prema horizontali. Koliki joj je domet? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rezultat: 40.16 m.

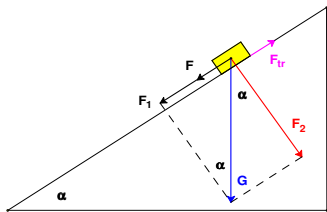
Zadatak 086 (Ana, Anamarija, gimnazija)

Koeficijent trenja između podloge i predmeta, koji klizi niz kosinu nagiba 45° , iznosi 0.4. Koliki put prevali predmet u prve dvije sekunde nakon početka klizanja? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 086

$$\alpha = 45^\circ, \quad \mu = 0.4, \quad t = 2 \text{ s}, \quad g = 9.81 \text{ m/s}^2, \quad s = ?$$

Sila F koja tijelu daje ubrzanje a jednaka je razlici sila F_1 i F_{tr} :

$$F = F_1 - F_{tr} \Rightarrow F = F_1 - \mu \cdot F_2 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow F = G \cdot \sin \alpha - \mu \cdot G \cdot \cos \alpha \Rightarrow$$

$$\Rightarrow m \cdot a = m \cdot g \cdot \sin \alpha - \mu \cdot m \cdot g \cdot \cos \alpha \quad /:m \Rightarrow$$

$$\Rightarrow a = g \cdot \sin \alpha - \mu \cdot g \cdot \cos \alpha \Rightarrow a = g \cdot (\sin \alpha - \mu \cdot \cos \alpha).$$

Prevaljeni put iznosi:

$$s = \frac{1}{2} \cdot a \cdot t^2 \Rightarrow s = \frac{1}{2} \cdot g \cdot (\sin \alpha - \mu \cdot \cos \alpha) \cdot t^2 = \frac{1}{2} \cdot 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot (\sin 45^\circ - 0.4 \cdot \cos 45^\circ) \cdot (2 \text{ s})^2 = 8.32 \text{ m}.$$

Vježba 086

Koeficijent trenja između podloge i predmeta, koji klizi niz kosinu nagiba 45° , iznosi 0.4. Koliki put prevali predmet u prve tri sekunde nakon početka klizanja? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

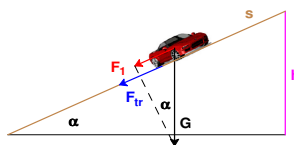
Rezultat: 18.73 m.

Zadatak 087 (Ana, Anamarija, gimnazija)

Automobil mase 1 tona raspolaže maksimalnom snagom $P = 14.95 \text{ kW}$. Kolikom se maksimalnom i stalnom brzinom automobil može uspinjati ako strmina ima nagib 4% i ako na vozilo djeluje sila trenja $F_{tr} = 981 \text{ N}$? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 087

$$m = 1 \text{ t} = 1000 \text{ kg}, \quad P = 14.95 \text{ kW} = 14\,950 \text{ W}, \quad n = 4\%, \quad F_{tr} = 981 \text{ N}, \\ g = 9.81 \text{ m/s}^2 \quad v = ?$$

$$\left. \begin{array}{l} n = 4\% \\ \text{nagib} \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} s = 100 \text{ m} \\ h = 4 \text{ m} \end{array} \right\} \Rightarrow \sin \alpha = \frac{h}{s} \Rightarrow \sin \alpha = \frac{4}{100} \Rightarrow \sin \alpha = 0.04.$$

Da bi se automobil gibao uzbrdo mora savladati silu F_1 (komponenta težine G) i silu trenja F_{tr} :

$$F = F_1 + F_{tr} \Rightarrow F = G \cdot \sin \alpha + F_{tr} \Rightarrow F = m \cdot g \cdot \sin \alpha + F_{tr}.$$

Brzina kojom se automobil može uspinjati iznosi:

$$P = F \cdot v \Rightarrow v = \frac{P}{F} \Rightarrow v = \frac{P}{m \cdot g \cdot \sin \alpha + F_{tr}} = \frac{14950 \text{ W}}{1000 \text{ kg} \cdot 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot 0.04 + 981 \text{ N}} = \\ = 10.89 \frac{\text{m}}{\text{s}} = [10.89 : 3.6] = 39.2 \frac{\text{km}}{\text{h}}.$$

Vježba 087

Automobil mase 1 tona raspolaže maksimalnom snagom $P = 14.95 \text{ kW}$. Kolikom se maksimalnom i stalnom brzinom automobil može uspinjati ako strmina ima nagib 4% i ako na vozilo djeluje sila trenja $F_{tr} = 500 \text{ N}$?

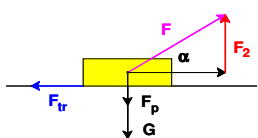
Rezultat: 16.75 m/s.

Zadatak 088 (Ana, Anamarija, gimnazija)

Tijelo mase 10 kg položeno je na horizontalnu plohu. Na tijelo djeluje sila $F = 30 \text{ N}$ pod kutom od 30° u odnosu na horizontalu. Koliko iznosi sila trenja, ako je koeficijent trenja $\mu = 0.2$? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 088

$$m = 10 \text{ kg}, \quad F = 30 \text{ N}, \quad \alpha = 30^\circ, \quad \mu = 0.2, \quad g = 9.81 \text{ m/s}^2, \quad F_{tr} = ?$$

Sila F_p kojom tijelo pritišće horizontalnu podlogu na kojoj stoji jednaka je razlici težine tijela G i okomite komponente F_2 :

$$F_p = G - F_2 \Rightarrow F_p = m \cdot g - F \cdot \sin \alpha.$$

Sila trenja iznosi:

$$F_{tr} = \mu \cdot F_p \Rightarrow F_{tr} = \mu \cdot (m \cdot g - F \cdot \sin \alpha) = 0.2 \cdot \left(10 \text{ kg} \cdot 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} - 30 \text{ N} \cdot \sin 30^\circ \right) = 16.62 \text{ N}.$$

Vježba 088

Tijelo mase 10 kg položeno je na horizontalnu plohu. Na tijelo djeluje sila $F = 30 \text{ N}$ pod kutom od 30° u odnosu na horizontalu. Koliko iznosi sila trenja, ako je koeficijent trenja $\mu = 0.4$? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rezultat: 33.24 N.

Zadatak 089 (Ana, Anamarija, gimnazija)

Dva tijela masa $m_1 = 0.2 \text{ kg}$ i $m_2 = 0.3 \text{ kg}$ nalaze se na ravnoj horizontalnoj podlozi. Tijela su vezana užetom. Ako se trenje pri klizanju zanemari, kolika je napetost užeta pri djelovanju horizontalne vučne sile $F = 1 \text{ N}$ na tijelo mase m_1 ?

Rješenje 089

$$m_1 = 0.2 \text{ kg}, \quad m_2 = 0.3 \text{ kg}, \quad F = 1 \text{ N}, \quad F_N = ?$$

Sila F daje cijelom sustavu akceleraciju a :

$$F = (m_1 + m_2) \cdot a \Rightarrow a = \frac{F}{m_1 + m_2}.$$

Napetost užeta je sila na tijelo mase m_2 :

$$F_N = m_2 \cdot a \Rightarrow F_N = m_2 \cdot \frac{F}{m_1 + m_2} = 0.3 \text{ kg} \cdot \frac{1 \text{ N}}{0.2 \text{ kg} + 0.3 \text{ kg}} = 0.6 \text{ N}.$$

Vježba 089

Dva tijela masa $m_1 = 0.2 \text{ kg}$ i $m_2 = 0.3 \text{ kg}$ nalaze se na ravnoj horizontalnoj podlozi. Tijela su vezana užetom. Ako se trenje pri klizanju zanemari, kolika je napetost užeta pri djelovanju horizontalne vučne sile $F = 2 \text{ N}$ na tijelo mase m_1 ?

Rezultat: 1.2 N.

Zadatak 090 (Maturant, gimnazija)

Tijelo se gurne niz kosinu nagiba $\alpha = 20^\circ$ početnom brzinom i ono se zaustavi (na kosini) nakon prevaljenog puta s_1 . Zatim se istom početnom brzinom tijelo gurne uz kosinu i ono se zaustavi nakon puta $s_2 = s_1/3$. Koliki je koeficijent trenja između tijela i kosine?

Rješenje 090

$$\alpha = 20^\circ, \quad v_0, \quad s_1, \quad s_2 = \frac{1}{3} \cdot s_1, \quad \mu = ?$$

Kada tijelo gurnemo niz kosinu početnom brzinom v_0 ono se zaustavi zbog sile trenja pa vrijedi:

$$\begin{aligned} F + F_1 &= F_{tr} \Rightarrow F + F_1 = \mu \cdot F_2 \Rightarrow m \cdot a_1 + m \cdot g \cdot \sin \alpha = \mu \cdot m \cdot g \cdot \cos \alpha \quad / : m \Rightarrow \\ &\Rightarrow a_1 + g \cdot \sin \alpha = \mu \cdot g \cdot \cos \alpha \Rightarrow a_1 = \mu \cdot g \cdot \cos \alpha - g \cdot \sin \alpha \Rightarrow a_1 = g \cdot (\mu \cdot \cos \alpha - \sin \alpha). \end{aligned}$$

Kada tijelo gurnemo uz kosinu početnom brzinom v_0 ono se zaustavi zbog sile trenja pa vrijedi:

$$F - F_1 = F_{tr} \Rightarrow F - F_1 = \mu \cdot F_2 \Rightarrow m \cdot a_2 - m \cdot g \cdot \sin \alpha = \mu \cdot m \cdot g \cdot \cos \alpha \quad / : m \Rightarrow$$

$$\Rightarrow a_2 - g \cdot \sin \alpha = \mu \cdot g \cdot \cos \alpha \Rightarrow a_2 = \mu \cdot g \cdot \cos \alpha + g \cdot \sin \alpha \Rightarrow a_2 = g \cdot (\mu \cdot \cos \alpha + \sin \alpha).$$

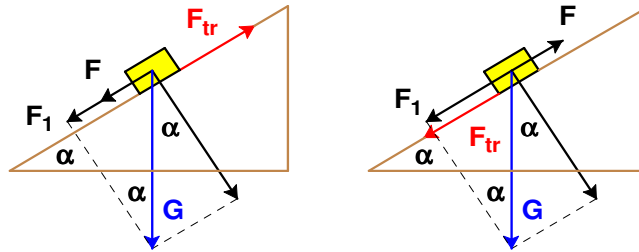
Iz uvjeta zadatka slijedi:

$$s_2 = \frac{1}{3} \cdot s_1 \Rightarrow \frac{v_0^2}{2 \cdot a_2} = \frac{1}{3} \cdot \frac{v_0^2}{2 \cdot a_1} \quad / \cdot \frac{6}{v_0^2} \Rightarrow \frac{3}{a_2} = \frac{1}{a_1} \Rightarrow 3 \cdot a_1 = a_2 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 3 \cdot g \cdot (\mu \cdot \cos \alpha - \sin \alpha) = g \cdot (\mu \cdot \cos \alpha + \sin \alpha) \quad / : g \Rightarrow 3 \cdot (\mu \cdot \cos \alpha - \sin \alpha) = \mu \cdot \cos \alpha + \sin \alpha \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 3 \cdot \mu \cdot \cos \alpha - 3 \cdot \sin \alpha = \mu \cdot \cos \alpha + \sin \alpha \Rightarrow 2 \cdot \mu \cdot \cos \alpha = 4 \cdot \sin \alpha \quad / \cdot \frac{1}{2 \cdot \cos \alpha} \Rightarrow \mu = \frac{4 \cdot \sin \alpha}{2 \cdot \cos \alpha} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \mu = 2 \cdot \operatorname{tg} \alpha = 2 \cdot \operatorname{tg} 20^\circ = 0.73.$$

Vježba 090

Tijelo se gurne niz kosinu nagiba $\alpha = 10^\circ$ početnom brzinom i ono se zaustavi (na kosini) nakon prevaljenog puta s_1 . Zatim se istom početnom brzinom tijelo gurne uz kosinu i ono se zaustavi nakon puta $s_2 = s_1/3$. Koliki je koeficijent trenja između tijela i kosine?

Rezultat: 0.35.

Zadatak 091 (Mira, gimnazija)

Iskočivši iz zrakoplova, padobranac slobodno pada – bez trenja. Nakon 70 m slobodnog padanja otvara padobran i brzina padanja se počinje smanjivati deceleracijom 2 m/s^2 . Padobranac se prizemljuje brzinom 3 m/s . Izračunajte visinu na kojoj je iskočio. ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 091

$$h = 70 \text{ m}, \quad a = 2 \text{ m/s}^2, \quad v = 3 \text{ m/s}, \quad g = 9.81 \text{ m/s}^2, \quad s = ?$$

Označimo slovom h visinu slobodnog pada padobranca, a slovom H visinu tijekom koje se brzina smanjuje akceleracijom a . Tada je ukupna visina s na kojoj je padobranac iskočio jednaka:

$$s = h + H.$$

Visinom h određena je brzina v_0 na kraju tog dijela puta:

$$v_0 = \sqrt{2 \cdot g \cdot h}.$$

To je ujedno početna brzina na prevaljenom putu H . Padanje (jednoliko usporeno gibanje) s visine H opisuju sljedeće jednadžbe:

$$\left. \begin{aligned} v &= v_0 - a \cdot t \\ H &= v_0 \cdot t - \frac{1}{2} \cdot a \cdot t^2 \end{aligned} \right\}$$

gdje je v brzina prizemljenja i a deceleracija (usporavanje) padobranca. Ukupna visina s iznosi:

$$\left. \begin{aligned} s &= h + H \\ H &= v_0 \cdot t - \frac{1}{2} \cdot a \cdot t^2 \\ v_0 &= \sqrt{2 \cdot g \cdot h}, \quad v = v_0 - a \cdot t \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} s &= h + H \\ H &= \sqrt{2 \cdot g \cdot h} \cdot t - \frac{1}{2} \cdot a \cdot t^2 \\ v &= \sqrt{2 \cdot g \cdot h} - a \cdot t \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\left. \begin{aligned} s &= h + H \\ \Rightarrow H &= \sqrt{2 \cdot g \cdot h} \cdot t - \frac{1}{2} \cdot a \cdot t^2 \\ t &= \frac{\sqrt{2 \cdot g \cdot h - v}}{a} \end{aligned} \right\} \Rightarrow s = h + \sqrt{2 \cdot g \cdot h} \cdot \frac{\sqrt{2 \cdot g \cdot h - v}}{a} - \frac{1}{2} \cdot a \cdot \left(\frac{\sqrt{2 \cdot g \cdot h - v}}{a} \right)^2 \Rightarrow \\
\Rightarrow s &= h + \sqrt{2 \cdot g \cdot h} \cdot \frac{\sqrt{2 \cdot g \cdot h - v}}{a} - \frac{(\sqrt{2 \cdot g \cdot h - v})^2}{2 \cdot a} = \\
= 70 \text{ m} + \sqrt{2 \cdot 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot 70 \text{ m}} \cdot \frac{\sqrt{2 \cdot 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot 70 \text{ m} - 3 \frac{\text{m}}{\text{s}}}}{2 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} - \frac{\left(\sqrt{2 \cdot 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot 70 \text{ m} - 3 \frac{\text{m}}{\text{s}}} \right)^2}{2 \cdot 2 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} &= 411.1 \text{ m}.$$

Vježba 091

Iskočivši iz zrakoplova, padobranac slobodno pada – bez trenja. Nakon 70 m slobodnog padanja otvara padobran i brzina padanja se počinje smanjivati deceleracijom 5 m/s^2 . Padobranac se prizemljuje brzinom 3 m/s . Izračunajte visinu na kojoj je iskočio. ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rezultat: 206.44 m.

Zadatak 092 (Mira, gimnazija)

Sa vrha tornja jedno je tijelo bačeno vertikalno uvis, a drugo nadolje istom brzinom $v_0 = 5 \text{ m/s}$, u istom trenutku. Poslije koliko će vremena međusobna udaljenost tijela biti jednaka desetini visine tornja, ako tijelo izbačeno dolje udari o zemlju 5 s nakon izbacivanja? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 092

$$v_0 = 5 \text{ m/s}, \quad t = 5 \text{ s}, \quad g = 9.81 \text{ m/s}^2, \quad t_1 = ?$$

Visina tornja dobije se iz izraza

$$h = v_0 \cdot t + \frac{1}{2} \cdot g \cdot t^2.$$

Neka je t_1 vrijeme za koje će međusobna udaljenost tijela biti jednaka desetini visine tornja. Za tijelo bačeno gore prewalkeni put bit će:

$$h_1 = v_0 \cdot t_1 - \frac{1}{2} \cdot g \cdot t_1^2,$$

a za tijelo bačeno dolje je:

$$h_2 = v_0 \cdot t_1 + \frac{1}{2} \cdot g \cdot t_1^2.$$

Zbrajanjem jednađbi dobije se:

$$\left. \begin{aligned} h_1 &= v_0 \cdot t_1 - \frac{1}{2} \cdot g \cdot t_1^2 \\ h_2 &= v_0 \cdot t_1 + \frac{1}{2} \cdot g \cdot t_1^2 \\ h_1 + h_2 &= \frac{1}{10} \cdot h \end{aligned} \right\} \Rightarrow v_0 \cdot t_1 - \frac{1}{2} \cdot g \cdot t_1^2 + v_0 \cdot t_1 + \frac{1}{2} \cdot g \cdot t_1^2 = \frac{1}{10} \cdot h \Rightarrow 2 \cdot v_0 \cdot t_1 = \frac{1}{10} \cdot h \cdot \frac{1}{2 \cdot v_0} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow t_1 = \frac{1}{20} \cdot \frac{h}{v_0} \Rightarrow t_1 = \frac{1}{20} \cdot \frac{v_0 \cdot t + \frac{1}{2} \cdot g \cdot t^2}{v_0} = \frac{1}{20} \cdot \frac{5 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 5 \text{ s} + \frac{1}{2} \cdot 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot (5 \text{ s})^2}{5 \frac{\text{m}}{\text{s}}} = 1.48 \text{ s}.$$

Vježba 092

Sa vrha tornja jedno je tijelo bačeno vertikalno uvis, a drugo nadalje istom brzinom $v_0 = 5 \text{ m/s}$, u istom trenutku. Poslije koliko će vremena međusobna udaljenost tijela biti jednaka desetini visine tornja, ako tijelo izbačeno dolje udari o zemlju 6 s nakon izbacivanja? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rezultat: 2.07 s.

Zadatak 093 (Stiv, srednja škola)

Tijelo mase 2 kg giba se vertikalno uvis pod djelovanjem stalne sile, pri čemu do visine 1 m ta sila obavi rad 80 J. Koliko je ubrzanje tijela? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 093

$$m = 2 \text{ kg}, \quad h = 1 \text{ m}, \quad W = 80 \text{ J}, \quad g = 9.81 \text{ m/s}^2, \quad a = ?$$

Tijekom gibanja na tijelo djeluju dvije sile: sila teža G sa smjerom prema dolje i sila F vertikalno uvis. Prema drugom Newtonovom poučku rezultantna sila iznosi:

$$m \cdot a = F - G \Rightarrow m \cdot a = F - m \cdot g \Rightarrow a = \frac{F - m \cdot g}{m} \Rightarrow a = \frac{F}{m} - g.$$

Budući da je sila F na putu h obavila rad W , vrijedi:

$$W = F \cdot h \Rightarrow F = \frac{W}{h}.$$

Ubrzanje tijela iznosi:

$$\left. \begin{array}{l} a = \frac{F}{m} - g \\ F = \frac{W}{h} \end{array} \right\} \Rightarrow a = \frac{W}{m \cdot h} - g \Rightarrow a = \frac{80 \text{ J}}{2 \text{ kg} \cdot 1 \text{ m}} - 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 30.19 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}.$$

Vježba 093

Tijelo mase 4 kg giba se vertikalno uvis pod djelovanjem stalne sile, pri čemu do visine 1 m ta sila obavi rad 80 J. Koliko je ubrzanje tijela? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rezultat: $10.19 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$.

Zadatak 094 (Ana Marija, gimnazija)

Na tijelo mase 5 kg djeluje sila 500 N. Koliku akceleraciju uzrokuje ta sila?

Rješenje 094

$$m = 5 \text{ kg}, \quad F = 500 \text{ N}, \quad a = ?$$

Drugi Newtonov zakon: Ako na tijelo djeluje stalna sila u smjeru njegova gibanja, tijelo ima akceleraciju koja je proporcionalna sili, a obrnuto proporcionalna masi tijela te ima isti smjer kao i sila.

$$a = \frac{F}{m} = \frac{500 \text{ N}}{5 \text{ kg}} = 100 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}.$$

Vježba 094

Na tijelo mase 4 kg djeluje sila 200 N. Koliku akceleraciju uzrokuje ta sila?

Rezultat: $50 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$.

Zadatak 095 (Ana Marija, gimnazija)

Kolika sila daje tijelu mase 1 t akceleraciju 5 m/s^2 ?

Rješenje 095

$$m = 1 \text{ t} = 1000 \text{ kg}, \quad a = 5 \text{ m/s}^2, \quad F = ?$$

Drugi Newtonov zakon: Ako na tijelo djeluje stalna sila u smjeru njegova gibanja, tijelo ima akceleraciju koja je proporcionalna sili, a obrnuto proporcionalna masi tijela te ima isti smjer kao i sila.

$$a = \frac{F}{m} \cdot m \Rightarrow F = m \cdot a = 1000 \text{ kg} \cdot 5 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 5000 \text{ N} = 5 \text{ kN}.$$

Vježba 095

Kolika sila daje tijelu mase 1 t akceleraciju 3 m/s²?

Rezultat: 3 kN.

Zadatak 096 (Ana Marija, gimnazija)

Kolika je masa tijela koje zbog sile 15000 N dobiva akceleraciju 10 m/s²?

Rješenje 096

$$F = 15000 \text{ N}, \quad a = 10 \text{ m/s}^2, \quad m = ?$$

Drugi Newtonov zakon: Ako na tijelo djeluje stalna sila u smjeru njegovog gibanja, tijelo ima akceleraciju koja je proporcionalna sili, a obrnuto proporcionalna masi tijela te ima isti smjer kao i sila.

$$a = \frac{F}{m} \cdot \frac{m}{a} \Rightarrow m = \frac{F}{a} = \frac{15000 \text{ N}}{10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} = 1500 \text{ kg} = 1.5 \text{ t}.$$

Vježba 096

Kolika je masa tijela koje zbog sile 13000 N dobiva akceleraciju 10 m/s²?

Rezultat: 1.3 t.

Zadatak 097 (Ana Marija, gimnazija)

Kolika je težina tijela mase 5 kg? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 097

$$m = 5 \text{ kg}, \quad g = 9.81 \text{ m/s}^2, \quad G = ?$$

Težina tijela jest sila kojom tijelo zbog Zemljina privlačenja djeluje na horizontalnu podlogu ili ovjes. Za slučaj kad tijelo i podloga, odnosno ovjes, miruju ili se gibaju jednoliko po pravcu s obzirom na Zemlju, težina tijela je veličinom jednaka sili teže.

$$G = m \cdot g = 5 \text{ kg} \cdot 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 49.05 \text{ N}.$$

Vježba 097

Kolika je težina tijela mase 10 kg? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rezultat: 98.1 N.

Zadatak 098 (Ana Marija, gimnazija)

Kolika je težina tijela mase 600 g? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rješenje 098

$$m = 600 \text{ g} = [600 : 1000] = 0.6 \text{ kg}, \quad g = 9.81 \text{ m/s}^2, \quad G = ?$$

Težina tijela jest sila kojom tijelo zbog Zemljina privlačenja djeluje na horizontalnu podlogu ili ovjes. Za slučaj kad tijelo i podloga, odnosno ovjes, miruju ili se gibaju jednoliko po pravcu s obzirom na Zemlju, težina tijela je veličinom jednaka sili teže.

$$G = m \cdot g = 0.6 \text{ kg} \cdot 9.81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 5.886 \text{ N}.$$

Vježba 098

Kolika je težina tijela mase 500 g? ($g = 9.81 \text{ m/s}^2$)

Rezultat: 4.905 N.

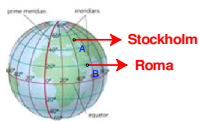

Zadatak 099 (Ana Marija, gimnazija)

Kupac kupuje u Stockholmu i Rimu po 1 kg brašna. Hoće li u oba grada dobiti jednaku količinu brašna: a) ako brašno važe u oba grada vagom s polugom, b) ako važe vagom na pero koja je baždarena u Münchenu?

Rješenje 099

Akceleracija g mijenja se s promjenom zemljopisne širine i nadmorske visine jer se sila teža koja je uzrokuje mijenja promjenom zemljopisne širine i nadmorske visine mjesta na kojem se tijelo nalazi. Na polovima je najveća i iznosi 9.83 m/s^2 , a najmanja je na ekvatoru, gdje iznosi 9.78 m/s^2 . Akceleracija svakog tijela koje slobodno pada iznosi 9.80665 m/s^2 na 45° zemljopisne širine Zemlje pri površini mora.

- a) Važe li u oba grada vagom s polugom, dobit će jednaku količinu brašna.
b) Budući da je zemljopisna širina Stockholma $59^\circ 20' 34''$, a Rima $41^\circ 54' 17''$, u Stockholmu će dobiti manje, a u Rimu više nego u Münchenu (Stockholma je sjevernije pa je tamo g veće)

Vježba 099

Kupac kupuje u Oslu i Washingtonu po 1 kg brašna. Hoće li u oba grada dobiti jednaku količinu brašna: a) ako brašno važu u oba grada vagom s polugom, b) ako važu vagom na pero koja je baždarena u Zagrebu?

- Rezultat:**
a) Dobit će jednaku količinu brašna.
b) U Oslu će dobiti manje, a u Washingtonu više nego u Zagrebu (Washington je južnije pa je tamo g manje)

Zadatak 100 (Ana Marija, gimnazija)

Kolika je gustoća tijela mase 300 g i obujma 0.5 dm^3 ? Izrazite rezultat jedinicama g/cm^3 i kg/m^3 .

Rješenje 100

$$m = 300 \text{ g} = [300 : 1000] = 0.3 \text{ kg}, \quad V = 0.5 \text{ dm}^3 = [0.5 : 1000] = 0.0005 \text{ m}^3, \quad \rho = ?$$

Gustoću ρ neke tvari definiramo omjerom mase i obujma tijela.

Rezultat u kg/m^3 :

$$\rho = \frac{m}{V} = \frac{0.3 \text{ kg}}{0.0005 \text{ m}^3} = 600 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

Rezultat u g/cm^3 :

$$\rho = \frac{m}{V} = \frac{0.3 \text{ kg}}{0.0005 \text{ m}^3} = 600 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} = \left[\begin{array}{l} 1 \text{ kg} = 1000 \text{ g} \\ 1 \text{ m} = 100 \text{ cm} \\ 1 \text{ m}^3 = 1000000 \text{ cm}^3 \end{array} \right] = 600 \cdot \frac{1000 \text{ g}}{1000000 \text{ cm}^3} = 0.6 \frac{\text{g}}{\text{cm}^3}$$

Vježba 100

Kolika je gustoća tijela mase 600 g i obujma 1 dm^3 ? Izrazite rezultat jedinicama g/cm^3 i kg/m^3 .

Rezultat: $600 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} = 0.6 \frac{\text{g}}{\text{cm}^3}$.